

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Perculum mali ubi Quid di amissione lucri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

regit sibi procurare absolutionem (nollem tamen, ut
regit ex fine non audiendi Sacrum:) nam, sicuti
absolutus, & captivus, si de sua sanitate, vel liberatione
solvendi minus sunt, non peccant, non audiendo sacrum
quia non tenentur tam remota impedimenta tollere: ita
qui in casu nostro diximus opusc. 2. Com. cap. 4. §. 4. d.
177. de opusc. 3. de Sacrif. Missa, lib. 3. cap. 6. §. 2. mox §. 3.
178. de obligatione non ponendi impedimenta, non
nulla subdemus.

Interdictum.

1. Qui, sive personaliter, sive localiter est interdi-
ctus, eodem modo, & propter eandem rationem, quam
interdictus, excommunicatus, excusatur à Missa. Solum du-
bitatur, an qui habet Bullam Cruciatam concedentem
privilegium, ut possit Sacro assistere tempore interdicti
localis, teneatur illi interesse die festivo? Respondeo,
Non obligari tenent plures, ita Avila, Victoria, Canus,
Cominch. Alterius, Ledschas Lamas, Diana eosdem se-
quentes, ac citans p. 1. tract. 1. §. 1. resol. 2. alique Doctores
Salmanticenses apud de Lugo ipso citandum numero 12.
quia nemo cogitur uti suo privilegio. Obligari tenent
multi plures, ita Suar. Navarr. Sotus, Vivaldus, Me-
lchior, Valdez, qui citat, sequiturque de Lugo de Euch.
lib. 1. §. 1. num. 13. quia præceptum hoc obligat, quo-
niam non habes legitimum impedimentum, seu quoniam
potest: ut nunc posito privilegio, potest: ergo, &c. certè,
si carcere detento detur privilegium, seu licentia à Ju-
dicis die festivo ad Ecclesiam interfuturus Sacro, nonne
obligabitur uti hoc privilegio, ut audiat Sacrum, cur
ignotum non in casu nostro: Hæc sententia est, verior præ-
terea solum attingit fines probabilitatis, propter au-
thoritatem Doctorum extrinsecam.

Impotentia.

2. Secundò excusat Impotentia corporalis. Unde ex-
citantur carcere detenti, ægroti, & regulariter omnes
in quibus propter debilitatem, vel aliud exire à lecto,
vel recto ad similia negotia non datur. Incolentes loca
valde à templo distantia, communiter excusantur, verum,
aliqui tria, aliqui duo, aliqui unum milliare magnam ef-
ferre distantiam statuunt. Ita March. l. c. n. 19. Sed revera est
attendenda persona, via, plures, tempestatis, & simi-
lium ratio, ut omnibus perpetuis tali personæ judicetur
hoc notabiliter difficile. Item excusantur itinerantes, &
navigantes, quando vel Missa carent, vel notabilis esset
difficultas divertendi ad Missam. Præterea excusantur ju-
stis præcepto Superioris domi detenti; imò & ij, qui
bona fide promissione, præsertim cum juramento, viro,
vel gratia, nobili data, & domo exire non valent.

3. Sed quid, si tunc domi suæ in Oratorio privato
haberi ex Sacerdote alias stipendiato sacrum possit obli-
gatione domi inclusus ad Missam audiendam? Nega-
tive respondet Suarez d. disp. 88. sect. 3. c. 1. apud de Lugo
disp. 2. 1. de Euch. sect. 2. num. 14. sed affirmativè proba-
bilis Marchinus de ordine, tract. 5. p. 3. cap. 17. num. 18.
de Lugo ibid. num. 15. quia non videtur excusandus, qui
cum in prompta Missam habere, quamvis ex privilegio
possit, tamen audire nolit: Dixi (alias stipendiato)
nam ceterum non te obligo ad accersendum Sacerdo-
tem dato novo stipendio: quia hoc præceptum obligat
solum ad audiendam Missam, non verò ad illam pecu-
nari stipendio procurandam.

Incidit hic curiosa Dubitatio: Pater, vel quivis Do-
minus filium, vel servum, ob correctionem, domi, vel
in cubiculo, quasi in carcere inclusum retinet, vel negat
eis indumenta ipsorum statui convenientia, unde non
possunt exire ad sacrum audiendum. An sicut excusatur
ipse filius, vel servus, ob impotentiam, ut certum est, sic
excusatur Pater, vel Dominus? Ita etiam Superior Re-
ligiosus, vel Princeps in ordine ad suos, &c.

Respondeo: Huic serupulo, quoad filium, his ver-
bis obviavit Fagundez Eccl. præc. lib. 4. cap. 1. n. 2. Ali-
quid possunt patres, si non omnino negare, saltem restrin-

gere, & moderari filiis alimentis circa victum, & vestitum
ad tempus in penam criminis, & ut in posterum resipiscant,
sine gravi eorum damno, aut valetudine. Quod intelligen-
dum est, etiam si filij ob vestitus negationem sacrum non au-
diant diebus festis: quia parentes solum intendunt filiorum
emendationem, non omissionem Missæ: per accideus enim
est, quod illam omitant. Emendatio enim à parentibus in-
tenta rationabiliter deus est ad utrosque, tam filios, quam
parentes excusandos. Hæc merito Fagundez, quæ sunt
etiam propter pacitatem rationis applicanda ad servum,
subditum, vassallum.

Solum de subdito Religioso adverte, duplicem posse
esse inclusionem: alteram in Monasterio; alteram in Car-
cere, seu Cella, utramque rationabilem, ut suppono: In
posteriori excusabitur tum ipse subditus, quia non po-
test; tum ipse superior, quia rationabiliter includit: In
priori, cum possit Religiosus audire sacrum in Ecclesia
Monasterij (& eodem modo esset, si filius prædictus pos-
set audire in Oratorio privato suæ domus, &c.) non ex-
cusabitur. Fateor interim graviores causas requiri, ut
prohibeatur Religiosus, ne & Cella ad Oratorium pro
Missâ, etiam associatus, si opus fuerit, accedat; quam
ut prohibeatur secularis, ne ad Ecclesiam extra domum
adeat, id quod Superiori prædicti examine ponderabit.

Periculum mali; Vbi, quid de amissione lucri.

5. Tertiò, Excusabit omne justum, ac probabile peri-
culum notabilis mali, vel amissionis boni, sive timeatur
damnum in vita, sive in honore, sive in bonis. Ita March.
ibid. n. 29. Hinc excusantur ægroti, convalescentes, præ-
gnantes, peste infestam, vel bello vexatam Civitatem in-
colentes, quando sine notabili incommodo, iudicio pru-
dentis, domo exire nequeunt: Item mulieres nobiles,
quando decenti vestitu, suo statim accommodato caren-
tes, extra domum eas esse non datur, nec occulte eas
exire posse conceditur. Præterea matres, nutricesque, quæ
nec relinquere possunt infantes, nec propter magnos
vagitum possunt eosdem ad Ecclesiam adducere. Simili-
ter quæ domo exeundo, cum gravida sit, propalaret
suum lapsum. Item itinerantes, cursatores, ex eo etiam
capite, ne amittant socios, vel viarum ductores, vel
quando urget periculum latronum, vel quid simile no-
tabile incommodum. Mulieres insuper, quæ ob mariti
zelotypiam, si è domo contra viri voluntatem exeunt,
timent rixas, perturbationes, notabile malum. Item fa-
muli, qui, nisi Dominis pareant, aliquod sibi darumum ti-
ment: sed certè de alio Domino se tunc famuli provi-
deant, si possunt, quando ex consuetudine eos ab audi-
tione sacri Dominus avertit. Denique Custodes Gabel-
larum Civitatis, messium, vinearum, gregis, vel domus,
quando propter Missam dubitant de futuro, &c.

6. Quod mihi contigit, cum Collegij Montis Re-
galensis Præfectorum gererem; ut lectorem à seria le-
ctione tantisper avertam, breviter enarrabo: Emerat Col-
legij procurator, ut stabulo provideret, ex area cuius-
dam coloni non paucas palearum mensuras. Interim er-
go, dum paratur mulio ad eas asportandas, incidit dies
festus: quare à me procurator exquisivit, an rusticus
noctem, quem ad paleas custodiendas adduxerat, obli-
gandus esset ad Missam audiendam. Ego sive religione
Sacri tactus, sive damni securus dixi, custodi indice-
ret, ut sacro interesset; Addidi tantum præceptum mihi
videri non esse transgrediendum propter eas paleas, quæ
vis non exigui pretij, quæ difficulter, imò vix furto
erant obnoxie, præsertim intra tam modicum tempus
unius, vel alterius horulæ, quæ in itinere, reditu, Missæ
que consumenda erat. Ita igitur factum est: Verum, quid
deinde est consequutum? Eo temporis momento, quo
longè absuit custos ignis repente nescio, è quo vi-
cino loco casu accensus, in aridas paleas incidens
totas incendit, ita ut cineres per aream suffulos, non
jam paleas, imò ne palearum quidem pauculas reliquias
inveniret, regressus ad custodiam post Missam famulus;
qui statim me convenit, de infortunio docuit, factoque

ipso me monuit, ne multum difficiles, sed verò prudentes in similibus se exhibeant Confessarii.

7. Sed redeo ad difficultatem posteriorem indicatam in titulo: An Missa omitti possit sine culpa die festo, propter lucrum, quod mihi cessaret, si Missa adesset? Communis hæc mihi videtur quæstio, cum in eodem die festo propter lucrum notabile, possit quis operibus servilibus vacare? & ut affirmative de ea respondebimus *infra*, cap. 3. §. 2. num. 8. sic & affirmative propter eandem rationem de hac erit sentiendum; rationem utriusque doctrinæ *ibidem* proferemus.

Charitas.

8. Quartò, Excusat titulus charitatis: ut quando non potest quis Missa interesse, & infirmo assistere, qui vel periculum subiret, vel medicamentis opportuno careret tempore; vel solus relictus laborem, animique anxietatem pateretur. Ad eundem titulum reducitur, quando femina sciens se argenter amari à juvene, qui præsto est in Ecclesia, à Missa abstinere; excusantur enim propter charitatem, ne scilicet labatur proximus. Ita Suar *loc. cit. sect. 6. §. quartum caput*: (licet à Joan. Sanch. in *select. disp. 37. n. 2. & 8. & disp. 2. n. 26. fin. Diana part. 5. r. 7. resol. 22. citante Granado*; hanc non excusati sciam; quia propter scandalum passivum non sunt omittenda opera præcepti) puto tamen illam non teneri ad ejusmodi Missæ omissionem; quia potest sequi hanc posteriorem sententiam, quæ certè probabilis est; & ex alia parte hoc non est scandalum datum, sed acceptum, quod homo non tenetur vitare cum tanto detrimento amissionis Missæ. Ita Suar *ibid.*

Consuetudo.

9. Quintò; Consuetudo introducta excusationem meritò affert: Ejusmodi est illa, quæ mulieres post partum, habitamque ex parte salutem, aliquot dies se domi continent; & quæ filix, vel uxores, fororè vel ob defunctum domo non egrediuntur; in quo certè consuetudo patriæ, præsertim in ejusmodi dierum numero discernendo, est attendenda. Pariem modo excusantur in Regno Neapolitano, præsertim Aquilæ, virgines nobiles, quæ nunquam exeunt è domo. Ita March. *loc. cit. aum. 12.* quæ quidem consuetudines essent prorsus extirpandæ, sed donec ab Episcopis tolerantur, non videntur esse damnandæ.

Peregrini.

10. Sextò; Excusanturne iter agentes, & Peregrini, qui transiunt per locum, vel in locum se conferunt, in quo celebratur festum de præcepto, si in loco suæ habitationis festum ejusmodi non celebretur? Respondeo, ij, qui sunt in transitu prandendo, v.g. vel ibi pernoctando, etiamsi una, vel altera nocte ibidem hæreant, non obligantur audire Missam. Ita Coninch. *quæst. 49. de Euchar. art. 4. d. 3. num. 114.* Contra, si ibidem permaseant per majorem anni partem, obligantur. Ita idem *ib. n. 715.* lege Sanch. *de matrim. lib. 3. d. 18. & in dec. lib. 1. cap. 12. pag. 1. Eccl. præc. lib. 1. cap. 7. num. 3.* Suar. *tom. 1. de Relig. tr. sub. 2. cap. 24.* Ratio utriusque est, quia omnes tenentur legibus Communitatis, cuius sunt partes; at in prior casu partes non sunt ij, qui jam modico tempore in ea Communitate permanent; sunt in posteriore: Quod dictum est de Missa, dictum est propter paritatem rationis de faciendis operibus servilibus & de jejuniis: remota tamen scandalo quod in his contingere possit.

11. Quid, si nec majore anni parte, nec una, vel altera nocte, sed per octo, decem, viginti dies ibidem peregrinus commoraturus sit? Respondeo. Mihi satis fuit præscribere illos duos terminos, sub quibus certò urget, vel non urget obligatio: cæterum in casu nunc propostito Joan. Sanch. *n. 4 in select. disp. 54. n. 31.* citans Thomam Sanchez, aliosque, docet non teneri, dummodo is non maneat, seu non habeat animum ibi manendi per majorem partem anni. Ratio est sæpè dicta: quia pere-

grini non tenentur legibus loci, per quem transiunt vel in quo per modum hospitij reperiuntur. At Suar. *tom. 1. de Rel. tract. 2. lib. 2. re. 14. n. 7.* aliique apud Joan. Sanch. citantur; docent teneri, quia secus nimis concederetur peregrino; nam etiam per quatuor, vel quinque menses non teneretur, eo prætextu, quod ibi non remaneret, seu manere nollet pro majore parte anni.

12. Afferamus aliud oppositum: Si enim contra, in loco tuæ habitationis sit festum de præcepto, non sit autem in loco, quo per transitum accedis, teneberisne manere ante discessum audire sacrum? Respondeo, Si prout gredieris à tuo loco, non obligaris. Ita Coninch. *ibid. n. 109. fine.* Ratio est, quia exeundo ex loco, ubi aderit præceptum, illud à te executis (neque enim leges particulares obligant extra Territorium) etiamsi de industria, ut non audias sacrum, ut non jejunes, ut servilia opera exerceas, ab eo loco discedas: fugis enim sic legitime legis onus, sicuti ij, qui dispensationem petunt, non verò violas. Ita Doctores *passim* apud Castr. de *legibus tract. 1. d. 1. part. 24. §. 5.* At difficultas est, si eodem mane, vel it quis exire à loco, ubi præceptum urget audiendi sacrum, & in locum, ubi non urget, pervenire. Nonnulli, ut Coninch. *ibid. num. 106.* Suar. *ibid. cap. 11. num. 9.* & Casil. Pont. *lib. 5. de matrim. cap. 8. num. 6.* docent, obligari Missam audire; quia ante professionem jam erat præcepto strictus; ergo, si ejusmodi obligationi non satisfacit, perveniendo ad locum, ubi non est festum, peccabit, cum suam obligationem non adimpleat. Nonnulli resoluunt, non obligari, etiamsi de industria modo dicto non faciat, dummodo ad locum, ubi non est festum, perveniat antequam ultimum sacrum ibi peragendum nempe ante meridiem: Ita Sanchez *loc. cit. Lessius lib. 4. cap. 2. dub. 8.* Salas, Joan. Sanch. quos citat, sequiturque Castro Pal. *l. c. n. 8.* Ratio præcipua est, quia in proprio loco poterat differre auditionem Missæ usque ad meridiem, sit certum est: cum igitur discesserit, inque illum locum pervenerit intra illud tempus, in quo nulla est obligatio, poterit se illius loci moribus conformare, & à Sacro, ut etiam à jejuniis, atque abstinentia servilium se liberare. Utramque sententiam ut probabilem amplectimur.

13. Si in tuo territorio servatur festum peculiare v.g. S. Rochi, & in alieno territorio servetur aliud festum peculiare, v.g. S. Hyacinthi; si te in alienum hoc territorium transieris ante meridiem transferas, non obligaris probabiliter audire Sacrum. Sic Joan. Sanch. *disp. 54. n. 3. circa fin. contra Thom. Sanch. & Granad. ibid. cit.* quia non ex vi legis tui territorij, si quidem jam existi ab illo, & leges peculiare extra non obligant: nec ex vi legis alieni territorij, quia ibi tu es peregrinus; ergo, &c.

14. Vagi, hoc est, qui nullam certam habent habitationem, donec vagi sunt, non tenebuntur audire Missam in festis particularibus Civitatum: Sic Joan. Sanch. *ibid. num. 34.* alios citans; quia jam non sunt ibi commorantes per majorem anni partem, juxta dicta *num. 11.* ut supponimus. In festis particularibus, diximus jam in universalibus Ecclesiæ; eos teneri nulla est dubitandi ratio.

Confessio mortalium Sacramentalis à te facienda.

15. Aliena dixi, à te, nam si, ut fiat à moribundo confessio, tu Sacerdos omittas Sacrum, si tempus aliud non suppetit, te excusari à Sacro non est dubium ex dictis *n. 8.* sicuti nec est dubium, te obligari, si tempus suppetat.

16. Dixi rursus (mortaliter) nam cum confessio venialium, quod etiam reducuntur mortalia, aliàs absoluta, non sit de præcepto, Missæ autem auditio de præcepto sit, non poterit relinqui Sacrum die festivo, ut illa confitearis.

17. De mortalibus igitur aliàs non absolutis, est quæstio. Et quidem Suar. *tom. 3. in 3. d. 88. sect. 6. vers. septimum caput*: neque confessionem hanc, neque concionem putat, esse excusationem aptam ad omittendum Sacrum, etiam